

вні потреби, добробут і цінності сім'ї, навіть якщо вони з певного погляду є вдало захищеними, часто ігноруються і нерідко залишаються поза увагою законів, інституцій і соціально-економічних програм.

Багато сімей живуть в умовах бідності, що не дозволяє їм гідно і належним чином виконувати свою роль. Православна церква, усвідомлюючи, що благо особи, суспільства і самої церкви передається через сім'ю, завжди вважала частиною своєї місії проголошування Божого задуму, закладеного у людській природі, щодо шлюбу та сім'ї, підтримання цих двох інституцій та їх захист від усіляких нападів.

У державній програмі «Українська родина» (2001 р.) мовиться про формування у свідомості людей розуміння важливості ролі сім'ї, створення сприятливих умов для морально-психологічного, соціального, культурного і духовного розвитку сім'ї, сприяння розумінню пріоритету виховання дітей у сім'ї, недопущення безпритульності, проституції, поширення порнографії, підготування фахівців, які працюють з молоддю і сім'ями, співпраці влади з громадськими, релігійними та іншими організаціями для зміцнення культурної, освітньої, духовної діяльності української сім'ї.

В. А. Трофименко, кандидат юридичних наук, доцент
Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого

БОЛОНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК КРОК ДО ВИХОВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА

Юридична освіта сьогодні — базис правового виховання професійного юриста. Процеси реформування освіти, в тому числі юридичної, серед яких упровадження Болонської (кредитно-модульної) системи освіти, мають як позитивні, так і негативні сторони. Але необхідно звернути увагу на те, що ця, поки що нова для українців освітня система має великий позитивний потенціал з точки зору розвитку творчого начала майбутнього юриста. У подальшому — в його практичній діяльності — це дозволить сформувати правника, який намагатиметься зрозуміти внутрішній зміст події, а не просто кваліфікувати її за нормою законодавства.

Що ж допомагає створити та підвищити творчий потенціал молодого фахівця? Звернемо, наприклад, увагу на нові форми індивідуальної роботи, розраховані на творчий активний пошук: есе, наукові статті, переклад з іноземної мови, анотування літератури, участь у студентських гуртках і головне у наукових студентських конференціях.

Есе як форма індивідуальної роботи допомагає виявити творчі здібності майбутнього фахівця, його здатність стисло, системно і разом з тим художньо

виразити свою думку. Подібна здатність сформує у молодій людини ораторські засади, які мають неабияке значення для юриста. Анотування літератури навчить студента працювати з першоджерелами, відшукувати головне у тексті, в тому числі правовому. Робота з першоджерелами, серед яких й іншомовні, поряд з новими знаннями допоможе студенту засвоїти базис правової науки, осмислити думки та погляди відомих учених-юристів усіх часів. Наукова діяльність студента взагалі дозволить йому поєднати практичний матеріал з сучасними провідними науковими розробками. І головне — за всі ці різновиди індивідуальної роботи студент одержує бали, які впливають на остаточне оцінювання його знань. Іншими словами, творчий потенціал все більше впливає на фінальні знання та кваліфікацію студента. Коли він розуміє, що його творчість буде сприйнято і оцінено, то докладає до цього більше зусиль, а тим й досягається мета освіти. При цьому ми акцентували увагу лише на індивідуальній роботі. А якщо викладач намагатиметься і на семінарських заняттях виокремити творче начало, це матиме ще більше вагоме значення, але для цього йому необхідно надати більшу свободу обрання дій. Викладач має не викладати, а керувати процесом набуття знань студентом. Якщо у період студентства молода людина навчиться сама відшукувати сутність, то й на практиці вона робитиме те ж саме.

Незважаючи на те що головний зміст юридичної освіти виявляється через вивчення галузевих правових наук та їхньої законодавчої бази, існуючі загальнотеоретичні науки гуманітарного циклу (філософія, філософія права, соціологія, політологія, логіка та ін.) якраз і допомагають молодій людині поєднати правові знання з творчим підходом до праворозуміння та правозастосування. Це тим більш важливо, що співвідношення між навчальними дисциплінами, які орієнтують на звичайне правозастосування, і дисциплінами, зорієнтованими на розгортання правосвідомості, іде не на користь останніх. Насправді ж має бути навпаки.

З огляду на стан правової культури нашого суспільства сьогодні така ситуація, може, є виправданою. Але освіту спрямовано на формування фахівця майбутнього, обізнаного у сучасних правових поглядах. Тому орієнтація на навчальні дисципліни та різновиди індивідуальної роботи студентів, які формують творче активне начало молодого фахівця, є найважливішим вектором юридичної освіти.

Коли до юриста звернеться громадянин з питанням, як вчинити в тій чи іншій ситуації, і він візьме у руки не кодекс або закон, а вислухає з метою оцінити ситуацію, ми матимемо можливість говорити про високий рівень освіченості в українському суспільстві. Тому нині ситуація створює умови для формування творчої активної особистості. Нехай поки не всі проблеми впровадження Болонської системи розв'язано, але деякі її елементи дозволяють зробити висновок про те, що у майбутній Україні може з'явитися правник, який стоїть на засадах охорони прав та законних інтересів громадянина.